

03.05.2021
JULKINEN

Asia

EU:n turvallisuus- ja puolustusyhteistyön strateginen arviointi ja ohjaus eli strateginen kompassi

Kokous

U/E/UTP-tunnus

UTP 11/2020 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

EU:n turvallisuus- ja puolustusyhteistyön suunnan määrittämistä ja tavoitteiden kirkastamista eli ns. strategista kompassia koskevat pääasialliset keskustelut on määrä käydä vuoden 2021 aikana. Strateginen kompassi on tarkoitus hyväksyä neuvostossa viimeistään maaliskuussa 2022. Seuraavia poliittisen tason keskusteluja odotetaan puolustusministerikokoonpanossa kokoontuvassa ulkoasiainneuvostossa 6.5., epävirallisessa ulkoministerikokouksessa Gymnichissä 27.5. sekä epävirallisessa puolustusministerikokouksessa 28.5. Lisäksi EU:n poliittisten ja turvallisuusasioiden komitean odotetaan keskustelevan eri asiakokonaisuuksista lähiaikoina.

Tähän mennessä keskustelua on käyty mm. EU:ta ja jäsenmaita kohtaavista uhista ja turvallisuusongelmista sekä turvallisuus- ja puolustusyhteistyön keskeisistä osa-alueista melko yleisluonteisesti. Keskustelut ovat siirtymässä eri osa-alueiden tarkempaan käsittelyyn.

Syötteitä odotetaan myös lukuisista seminaareista ja työpajoista, joita eri jäsenmaat ja tutkimuslaitokset järjestävät. Suomi suunnittelee järjestävänsä hybridipidäketä (engl. deterrence) koskevan työpajan yhdessä Euroopan hybridiuhkien torjunnan osaamiskeskuksen kanssa sekä huoltovarmuutta puolustuksen alalla koskevan työpajan.

Suomen kanta

Suomen kantoja aihealueeseen on määriteltä valtionneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa (VNS 4/2020 vp) sekä selonteossa EU-politiikasta (VNS 7/2020 vp). Lisäksi kriisinhallinnan parlamentaarinen komitea antoi suosituksia Suomen kriisinhallinnan kehittämiseksi (valtionneuvoston julkaisuja 2021:13).

Yleistä

Suomi edistää EU:n turvallisuus- ja puolustusyhteistyötä sekä osallistuu EU:n yhteisen puolustuspolitiikan määrittelyyn aktiivisesti ja rakentavasti. Tavoitteena on laaja-alainen strateginen kompassi, joka kehittää ja vahvistaa EU:n yhteistä ulko-, turvallisuus- ja

puolustuspolitiikkaa. Lujittamalla strategista lähestymistapaa ja EU:n kykyä toimia turvallisuuden ja puolustuksen alalla vahvistetaan turvallisuutta Euroopassa ja laajemmin.

Tavoitteena tulee olla riittävän poliittinen ja samalla konkreettinen asiakirja, jotta se antaa ohjausta ja tukea turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kehittämiseksi tulevana vuosina. Sen tulee tarkentaa aiemmin määriteltyä tavoitetasoa.

Tavoitteena on, että EU kykenee kantamaan vastuuta ja tuottamaan turvallisuutta laaja-alaisesti ja tehokkaasti. Suomi katsoo, että unionin tulee jatkaa EU:n globaalistrategian tavoitteiden tehokasta edistämistä: on voitava suojella Eurooppaa, reagoida ulkoisiin kriiseihin ja auttaa kehittämään kumppaniemme turvallisuus- ja puolustusvalmiuksia suorittaen näitä tehtäviä yhteistyössä toisten järjestöjen ja kumppanimaiden kanssa.

Suomelle keskeinen kysymys on, miten EU voi omilla työkaluillaan tukea turvallisuutta ja puolustusta unionin alueella. Suomi katsoo, että strategisessa kompassissa tulee selkiyttää EU:n roolia Euroopan suojelussa ja toiseksi EU:n roolia globaalina toimijana hyödyntäen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikan alan työkaluja unionin arvojen ja etujen edistämiseksi. Suomelle EU:n kyky toimia Eurooppaa kohtaavissa kriiseissä on erityisen tärkeä mukaan lukien keskinäisen avunannon lausekkeen toimeenpanon edistäminen konkreettisilla toimin.

Muuttuva turvallisuusympäristö edellyttää, että strategisessa kompassissa huomioidaan laajasti turvallisuuteen ja puolustukseen vaikuttavat tekijät sekä erilaiset uhat ja ongelmat. Ilmastonmuutoksen torjuminen, ilmastonmuutoksen turvallisuusvaikutukset sekä ilmasto ja turvallisuus -tematiikka tulee huomioida kompassissa kunnianhimoisesti. Myös hybridi- ja kyberuhat sekä uudet ja murrokselliset teknologiat tulee huomioida läpileikkaavasti turvallisuuteen vaikuttavina tekijöinä.

EU:n turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kehittämisestä käytävissä keskusteluissa on huomioitava sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden rajapinnat. On tärkeää, että turvallisuus- ja puolustuspolitiikan toimia kehitetään koordinoitusti EU:n turvallisuusunionin sisäisen turvallisuuden kehittämiseen kohdentuvien toimien kanssa synergiaa näiden välillä hakien. Esimerkiksi kansainvälisen terrorismin torjunnassa, unionin rajaturvallisuuden parantamisessa ja muuttoliikkeen hallinnassa toimitaan sisäisen turvallisuuden toimijoiden tukena.

EU:n kriisinhallinta

Suomen edun mukaista on vahvistaa EU:n kykyä toimia kriisinhallinnassa, ja Suomi edistää aktiivisesti kriisinhallinnan kehittämistä Euroopan, sen naapuruston ja laajemmin globaalien turvallisuuden parantamiseksi. Suomi katsoo, että EU:n tulee olla globaalisti uskottava toimija ja tarvittaessa kyvykäs käynnistämään ja toimeenpanemaan erilaisia operaatioita itsenäisesti. Kriisinhallinnan kokonaisvaltaisuutta ja vaikuttavuutta tulee edelleen parantaa.

Kokonaisvaltaisuuden vahvistamiseksi pyritään vahvistamaan humanitaarisen toiminnan, kehitysyhteistyön, rauhanvälityksen ja muiden poliittisten toimien sekä kriisinhallinnan kokonaisuutta. Kokonaisvaltaisuus on huomioitava sekä operaatioiden tavoitteenasettelussa että toimeenpanossa. Vaikuttavuuden parantamiseksi tulee selkeän tavoitteenasettelun lisäksi parantaa tavoitteiden toimeenpanon ja vaikuttavuuden seurantaa.

Synergiaetujen takaamiseksi EU:n yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan sekä oikeus- ja sisäasioiden sektorin yhteistyötä ja siviili-sotilasyhteistyötä tulee kehittää edelleen esimerkiksi mietittäessä toimia tietyillä maantieteellisillä alueilla tai horisontaalisissa teemoissa. Tämä on olennaista myös järjestäytyneen rikollisuuden, terrorismin ja sääntelemättömän muuttoliikkeen tehokkaammaksi ehkäisemiseksi.

EU:n kriisinhallinnassa tulee hakea ratkaisuja joukkojenmuodostuksen haasteisiin (ml. kehittää kannustimia). Suomi katsoo, että sotilaallisten operaatioiden yhteisiä kustannuksia, ts. jäsenmaiden yhteisesti maksamia kuluja, tulee laajentaa. EU:n kriisinhallintarakenteiden kehittämisessä tavoittelemme EU:n itsenäisen toimintakyvyn, kokonaisvaltaisen lähestymistavan ja siviili-sotilasyhteistyön parantamista. Kompassin yhteydessä tulee tarkastella EU:n kriisinhallintaoperaatioiden suunnittelu- ja johtamiskyvyn (MPCC) strategista kehittämistä huomioiden sen kasvava vastuu myös EU:n ns. toimeenpanevien operaatioiden osalta. Samalla tulee arvioida EU:n toimeenpanevia operaatioita nykyisin johtavien eri kansallisten operaatioesikuntien roolia. EU:n taisteluosastojen kehittäminen niiden käytettävyyden parantamiseksi on Suomen pitkäaikainen tavoite.

Siviilikriisinhallinnan kehittämiseksi laaditun kompaktisopimuksen ja siihen liittyvien sitoumusten pohjalta tehtävää työtä tulee jatkaa ponnekkaasti. Kompaktisitoumusten täytäntöönpanoon liittyen Suomi edistää erityisesti päätöksenteon kehittämistä, jotta EU voi reagoida nopeasti siviilikriisinhallinnan keinoin sekä integroitua lähestymistapaa operaatioita suunniteltaessa ja toteutettaessa. Keskeisiä tavoitteita ovat siviili-sotilasyhteistyön tiivistäminen, yhteistyön lisääminen oikeus- ja sisäasioiden sektorin kanssa, ihmisoikeuksien huomioiminen kaikessa toiminnassa sekä naisten aseman ja määrän kasvattaminen siviilikriisinhallinnassa.

Resilienssi

Resilienssin eli kriisinsietokyvyn kehittäminen on erityisen keskeistä ottaen huomioon turvallisuusympäristössämme viime vuosina tapahtuneet muutokset, kuten hybridi- ja kyberuhkien yleistymisen, uusien ja murroksellisten teknologioiden vaikutukset turvallisuuteen ja puolustukseen, ilmastokysymykset, covid-19-pandemian vaikutukset ja laajoihin terveysturvallisuushkiin varautuminen sekä tarvittava laaja-alainen varautuminen tulevaisuuden kriisi- ja häiriötilanteisiin.

Suomi jatkaa pitkäjänteistä työtä EU:ssa hybridiuhkiin, mukaan lukien kyberuhkiin, vastaamiseksi. Strateginen kompassi tarjoaa mahdollisuuden kehittää EU:n strategista kulttuuria sekä laaja-alaisesti eri välineet huomioivaa lähestymistapaa hybridiuhkien torjumiseksi. Edistämme kokonaisvaltaista koko hallinnon ja yhteiskunnan mukaan kytkevää lähestymistapaa. Suomi pitää erityisen tärkeänä kehittää EU-tasolla yhteistä näkemystä hybridiuhkista ja niiden torjunnasta sekä hybridiuhkiin liittyvän tiedustelutiedon hyödyntämistä ja analysointia yhteisen tilannekuvan muodostamiseksi sekä poliittisen päätöksenteon tukemiseksi. Kompassissa on tärkeää löytää synergioita EU:n turvallisuusunionistrategian, Euroopan demokratiatoimintasuunnitelman ja kyberturvallisuusstrategian toimeenpanon kanssa.

Suomi pyrkii edistämään yhteisten työkalujen kehittämistä hybridiuhkiin vastaamiseksi. Keskeistä on kyetä tunnistamaan EU:n ja jäsenmaiden käytössä olevat keinot erityyppisiin hybridiuhkiin reagoimiseksi sekä mahdolliset katvealueet, joihin puuttumiseksi tarvitaan uusia välineitä. Tarvitaan paitsi EU:n ja jäsenmaiden resilienssin vahvistamista myös mahdollisuuksia vastatoimiin, jotka luovat pidäkettä (engl. deterrence). Pahantahtoiseen hybridivaikuttamiseen vastaamiseksi pidämme mahdollisena EU-maiden yhteistä syyksilukemista (attribuutio) huomioiden se, että syyksilukeminen kuuluu kunkin maan kansalliseen toimivaltaan ja on aina tapauskohtainen päätös. Osana diplomaattista keinovalikoimaa olemme valmiit tarkastelemaan pakotteiden käyttöä hyödyntäen ensisijaisesti

EU:n voimassa olevia pakoteregiimejä sekä tutkimaan mahdollisuutta luoda uusia, erityisesti hybridiuhkiin kohdennettuja pakoteregiimejä. Lisäksi siviili- ja sotilassuorituskykyjen yhteensovittaminen ja yhteistoimintakyky tulee huomioida Euroopan suojaamisessa hybridioperaatioilta.

Yhtä lailla kyberuhkien osalta Suomi painottaa yhtenäisen lähestymistavan, tiedonvaihdon ja yhteisen tilannekuvan, kriisivasteen sekä diplomaattisen toimintakyvyn tärkeyttä Euroopalle kyberturvallisuushaasteisiin vastaamiseksi kokonaisvaltaisesti. Korostamme tehokasta ennaltaehkäisyä sekä torjunta- ja vastauskykyä pahantahtoiseen kybertoimintaan, erityisesti EU:n kyberdiplomatian keinovalikoiman (ml. kyberpakotejärjestelmän) toimeenpanoa tehostamalla sekä tarkastelemalla avoimesti mahdollisuutta laajentaa kyberdiplomatian keinovalikoiman soveltamisalaa. On tärkeää, että kyberympäristö on vahvasti osa puolustuksen suorituskykyjen kehittämistä, ja kyberpuolustus huomioidaan osana EU:n kokonaisvaltaisia toimia. On Suomen edun mukaista, että kyberturvallisuutta ja kyberpuolustusta vahvistetaan myös EU:n yhteisillä toimilla. Toiminnan lähtökohtina ovat ihmisoikeuksien, kansainvälisen oikeuden ja vastuullista valtionkäyttäytymistä koskevan normiston kunnioittaminen kybertoimintaympäristössä.

On tärkeää kartoittaa uusiin ja murroksellisiin teknologioihin liittyviä turvallisuusuhkia ja kehittää yhteistä lähestymistapaa uhkien vähentämiseksi ja niihin vastaamiseksi, mutta myös mahdollisuuksien hyödyntämiseksi. EU:n tulee vahvistaa rooliaan globaalien normien ja sääntelyn asettajana yhdessä keskeisten kumppaneiden kanssa ja tiivistää yhteistyötä teknologian tutkimukseen, kehitykseen ja käyttöön liittyen. Tässä on huomioitava EU:n eri politiikat. Turvallisuus- ja puolustuspolitiikan lähtökohdat tulee huomioida muilla EU:n politiikkasektoreilla synergioita kehittäen.

EU:n laajuisten huoltovarmuusjärjestelyjen ja sitoumusten lujittamista turvallisuuden ja puolustuksen alalla on tärkeää edistää. Huoltovarmuutta tulee vahvistaa kriittisten resurssien saatavuuden parantamiseksi kriisitilanteissa kokonaisvaltaiseen lähestymistapaan nojaten.

EU:n ja sen kansalaisten suojelun merkitystä sekä jäsenmaiden välisen avunannon mahdollistamista tulee korostaa. Euroopan unionin yhteisvastuulauseke (SEUT 222 artikla) ja keskinäisen avunannon lauseke (SEU 42 (7) artikla) vahvistavat unionia turvallisuusyhteisönä ja lisäävät jäsenvaltioiden keskinäistä solidaarisuutta. Lausekkeiden joustava luonne on säilytettävä, jolloin niitä on mahdollista käyttää esimerkiksi vakavaan hybridivaikuttamiseen vastaamisessa. Solidaarisuudella on Suomelle vahva turvallisuuspoliittinen merkitys, ja Suomi kantaa vastuuta Euroopan turvallisuudesta yhdessä muiden EU:n jäsenvaltioiden kanssa. Solidaarisuus tarkoittaa sitä, että Suomi saa pyydettäessä apua ja että Suomi antaa tarvittaessa apua toiselle jäsenvaltiolle tai Euroopan unionille. Avun pyytäminen ja antaminen perustuvat kansalliseen päätökseen.

EU-yhteistyö on erityisen hyödyllistä yhteiskäyttöisten ympäristöjen, kuten merellisen turvallisuuden ja avaruuden tematiikoissa jäsenmaiden resilienssin, rajallisten resurssien ja keskeisten suorituskykyjen kehittämisen näkökulmasta. Tavoitteena on varmistaa, että myös EU on keskeinen toimija näillä aloilla. Avaruuden ja turvallisuuden sekä puolustuksen välisiä linkkejä tulee kehittää mm. avaruusaspektien paremmalla huomioimisella puolustusaloitteissa ja turvallisuus- ja puolustusnäkökulmien edistämällä EU:n laajemmassa avaruuspolitiikassa.

Suorituskykyjen kehittäminen

EU:n ja jäsenvaltioiden suorituskykyjä tulee kehittää kokonaisvaltaisesti sekä Euroopan suojelun että kriisinhallinnan tarpeisiin.

Sotilaallisten suorituskykyjen kehittämistä tulee edistää EU:n suorituskykyjen kehittämissuunnitelman ja jäsenmaiden yhteisesti hyväksymien suorituskykyjen kehittämissuunnitelman perusteella pyrkien suorituskykyjen yhteensopivuuteen ja toisiaan täydentävyyteen. Euroopan suojelu on huomioitava nykyistä selvemmin myös puolustusaloitteiden, kuten pysyvän rakenteellisen yhteistyön, toimeenpanossa ja EU:n päätöksentekoharjoituksissa. Lisäksi Euroopan suojelu tulee huomioida myös EU:n taisteluosastojen ja muiden rakenteiden kehittämisessä. EU:n työkaluja (ml. Euroopan puolustusrahasto) tulee hyödyntää nykyistä paremmin kansallisten suorituskykyjen kehittämiseen. Suorituskykyjen määrittämisessä ja kehittämisessä tulee huomioida järjestelmien sopivuus Suomelle tärkeisiin pohjoisiin olosuhteisiin ja Itämeren erityispiirteisiin. Keskeistä on teknologisen osaamisen kasvattaminen niin kansallisesti kuin Euroopan tasolla.

EU:ssa tulee tunnistaa ne suorituskyvyt, joiden kehittämiseen tulee erityisesti panostaa EU:n ja sen jäsenmaiden itsenäisen toimintakyvyn varmistamiseksi. Suomelle erityisen tärkeää on laajojen ja suurien resurssien vaativien kokonaisuuksien, kuten avaruussuorituskykyjen, kehittäminen EU-yhteistyössä. Uusiin ja murroksellisiin teknologioihin liittyvä tutkimustyö EU:ssa on tärkeää myös suorituskykyjen kehittämisen kannalta.

Suomi suhtautuu myönteisesti myös EU:n siviilikriisinhallintaa koskevien kyvykkyyksien kehittämiseen siviilikriisinhallinnan kehittämiseksi laaditun kompaktisopimuksen ja -sitoumusten mukaisesti.

Kumppanuudet

Kumppanuudet tulee nähdä keskeisenä osana EU:n turvallisuus- ja puolustusyhteistyötä. EU:n tulee hakea yhteistyötä kumppanien kanssa aina kun mahdollista. Suomi tukee kumppanuuksien monipuolistamista. EU:n kumppanuuksia tulee kehittää strategisesti, tavoitteena Euroopan ja kumppanimaiden turvallisuuden parantaminen. Euroopan turvallisuuden vahvistamiseksi transatlanttinen yhteistyö ja EU:n ja Naton välinen yhteistyö ovat erityisen tärkeitä. EU:n ja Naton välisen yhteistyön on oltava kummankin osapuolen kannalta hyödyllistä ja luonteeltaan toisiaan täydentävää. Erityisen hyödyllistä on yhteistyö hybridi- ja kyberkysymyksissä, digitalisaatioon ja murrosteknologioihin, kuten tekoälyyn, liittyvissä kysymyksissä sekä sotilaallisen liikkuvuuden edistämisessä. Suomi edistää Euroopan turvallisuutta vahvistavaa EU:n ja Naton välistä yhteistyötä sekä transatlanttista yhteistyötä myös globaaleissa kysymyksissä, kuten terveysturvallisuuden vahvistamisessa.

Kumppanimaiden turvallisuuden parantamiseksi on tärkeää hyödyntää Euroopan rauhanrahaston tarjoamat yhteistyömahdollisuudet.

Pääasiallinen sisältö

EU:ssa käynnissä olevaa EU:n turvallisuus- ja puolustusyhteistyön arviointia ja ohjausta nimitetään strategiseksi kompassiksi. Kompassissa on kyse EU:n turvallisuus- ja puolustusyhteistyön suunnan määrittämisestä ja tavoitteiden kirkastamisesta. Kompassin aikajänteinä on seuraavat noin 5–10 vuotta. Ajatuksena on tarkentaa EU:n vuoden 2016 globaalistrategiassa määriteltyjä turvallisuus- ja puolustusyhteistyön tavoitteita, tehostaa EU:n sovitun tavoitetason toimeenpanoa ja varmistaa, että viime vuosina käynnistetyillä puolustusaloitteilla on toivottu vaikutus. Strategisen kompassin on määrä huomioida globaalistrategian jälkeinen kehitys turvallisuusympäristössä ja yhteistyön edistymisessä turvallisuuden ja puolustuksen alalla.

Strategista kompassia koskevat keskustelut on rajattu turvallisuuden ja puolustuksen alaan. Siinä ei ole määrä käsitellä oikeus- ja sisäasioita tai unionin sisäistä turvallisuutta, olkoonkin, että yhteyksiä niihin tunnustetaan käsiteltävillä osa-alueilla.

Strateginen kompassi jaetaan neljään sisältökokonaisuuteen, kuitenkin niin, että monet asiat tulee huomioida läpileikkaavasti eikä tarkkarajaista tiettyjen asioiden sijoittamista vain tiettyihin sisältökokonaisuuksiin ole mahdollista tehdä.

1. **Kriisinhallinnan** osalta pyritään vahvistamaan unionin valmiutta ulkoiseen toimintaan ja täsmentämään tavoitetasoa. Keskeisiä kysymyksiä ovat muun muassa kriisinhallintarakenteiden, rahoituksen, joukkojenmuodostuksen ja nopean toiminnan kehittäminen.
2. **Resilienssin** alla käsiteltäviä kokonaisuuksia ovat mm. solidaarisuus ja keskinäinen avunanto, kyber- ja hybridiuhat, avaruuden ja puolustuksen yhteydet, kriittinen infrastruktuuri, merellinen turvallisuus, energiaturvallisuus, huoltovarmuus ja uudet teknologiat. Tältä osin kompassi kattaa teemoja, joita globaalistrategian hyväksymisen aikaan oli mietitty vain vähän turvallisuus- ja puolustusnäkökulmasta.
3. **Suorituskykyjen kehittäminen** kattaa sekä siviili- että sotilaspuolen. Sotilaallisten suorituskykyjen kehittämiseen toivotaan ohjausta ottaen huomioon myös uusien puolustusaloitteiden, kuten pysyvä rakenteellinen yhteistyö (PRY), EU:n puolustusrahasto (EDF) ja puolustuksen vuosittain arviointi (CARD) muodostama kokonaisuus. Tähän kuuluu keskeisesti tavoitteita ja prioriteetteja sisältävä suorituskykyjen kehittämissuunnitelma. Tämän sisältämiä tavoitteita ja prioriteetteja edistetään mm. puolustusalan sitoumuksia sisältävän pysyvän rakenteellisen yhteistyön ja teollisuuden yhteistyötä edistävän puolustusrahaston avulla. Strategisen kompassin avulla edistetään EU:n suosituskyykokonaisuuteen kuuluvia eri työkaluja ja parannetaan niiden johdonmukaisuutta sekä vähennetään päällekkäisiä työvaiheita. Pyrkimyksenä on osoittaa paremmin ne suorituskyvyt, joita EU tarvitsee yltääkseen määritettyyn tavoitetasoon. Siviilikriisinhallinnassa työtä suorituskykyjen kehittämiseksi jatketaan vuonna 2018 tehdyn ns. EU:n siviilikriisinhallinnan kompaktisopimuksen pohjalta.
4. **Kumppanuuksia** pyritään kehittämään aiempaa strategisemmin. Kyse on mm. YK:n, Naton, Etyjin, alueellisten organisaatioiden, kuten Afrikan unionin, Kaakkois-Aasian maiden yhteistyöjärjestö ASEAN:n, Länsi-Afrikan talousyhteisön ECOWAS:n, G5-maiden (Mali, Mauritania, Niger, Burkina Faso, Tšad) Sahel-koalition ja kolmansien maiden kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Myös kolmansien maiden kanssa tehtävää yhteistyötä on määrää kehittää aiempaa strategisemmaksi sekä auttaa kolmansia maita kehittämään turvallisuuttaan.

Strategisen kompassin ei ole tarkoitus korvata tai avata vuoden 2016 EU:n globaalistrategiaa tai keskeisiä turvallisuus- ja puolustusyhteistyötä määrittäviä asiakirjoja tai aloitteita. Lähtökohta on, että mietitään tapoja tarkentaa ja kehittää aiemmin yhteisesti sovittua tavoitetasoa.

EU:n globaalistrategiassa määritellään turvallisuuden ja puolustuksen alalla tavoitteeksi, että on voitava suojella Eurooppaa, reagoida ulkoisiin kriiseihin sekä auttaa kehittämään unionin kumppanien turvallisuus- ja puolustusvalmiuksia. Globaalistrategia peräänkuuluttaa EU:n vahvistamista turvallisuusyhteisönä ja perustelee puolustusyhteistyön hyötyjä. Puolustusyhteistyössä on edetty viime vuosina merkittävästi perustamalla pysyvä rakenteellinen yhteistyö eli tiiviimpi puolustusyhteistyö halukkaiden maiden kesken. Lisäksi on mm. käynnistetty vuosittainen jäsenvaltioiden puolustuksen arviointi yhteistyömahdollisuuksien hahmottamisen helpottamiseksi ja luotu puolustusrahasto uudeksi rahoitusinstrumentiksi edistämään eurooppalaisen puolustusteollisuuden kilpailukykyä, tehokkuutta ja innovaatiokykyä.

Vuonna 2016 osana globaalistrategiassa ja sen toimeenpanossa Euroopan suojele määritettiin turvallisuus- ja puolustusyhteistyössä uudeksi prioriteetiksi kriisinhallinnan ja kumppanien tukemisen lisäksi, mutta sen sisältöä ei ole vielä kovin selvästi jäsenmaiden kesken määritelty. Tähän mennessä Euroopan suojele on ymmärretty kattavan mm. hybridi- ja kyberuhat, ulkoisen ja sisäisen turvallisuuden rajapinnan, globaalien yhteiskäyttöalueiden turvaamisen, terrorisminvastaisen toiminnan sekä keskinäisen avunantolausekkeen ja yhteisvastuulausekkeen toimeenpanon.

Kompassilla haetaan nyt konkreettisia toimia aiemmin sovitun melko yleisluonteisen tavoitetason saavuttamiseksi ja synergiaa eri toimien välillä. Kompassilla halutaan myös jäsentää turvallisuus- ja puolustusaloitteista syntyvää kokonais kuvaa, jotta aloitteilla saavutettaisiin haluttu lopputulos.

Strategisen kompassin valmistele miseksi EU:n ulkosuhdehallinto on laatinut asiakirjan, jossa käydään läpi strategisen kompassin laadintaprosessia ja keskeisiä kysymyksiä em. neljässä asiasisältökokonaisuudessa. Se sisältää yleisiä huomioita niistä asioista, joiden käsittelyä EU:n ulkosuhdehallinto pitää keskeisenä. Asiakirjan on määrä helpottaa jäsenvaltioiden keskusteluja aiheesta.

Euroopan komission laatimassa EU:n turvallisuusunionistrategiassa vuosiksi 2020-2025 esitetään seuraavan viiden vuoden aikana kehitettävät välineet ja toimenpiteet, joilla varmistetaan fyysisen ja digitaalisen ympäristömme turvallisuus koskien terrorismin ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa, hybridiuhkien ehkäisemistä ja havaitsemista, kriittisen infrastruktuurin häiriönsietokyvyn parantamista ja kyberturvallisuuden, tutkimuksen ja innovoinnin edistämistä.

Kansallinen valmistelu

Ulkosuhdejaosto (EU3): kirjallinen menettely 21.-23.4.2021

Puolustusjaosto (EU11): kirjallinen menettely 21.-23.4.2021

EU-ministerivaliokunnan kirjallinen menettely 30.4.-3.5.2021

Eduskuntakäsittely

UaVP 31/2020 vp

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Outi Hyvärinen / UM, outi.hyvarinen@formin.fi, p. 0295 350 035

Terhi Hakala /UM, terhi.hakala@formin.fi, p. 0295 350 988

Stefan Lee/UM, stefan.lee@formin.fi, p. 0295 351 467

Anna Hakala/UM, anna.hakala@formin.fi, p. 0295 350 468

Tuuli Lindroos/UM, tuuli.lindroos@formin.fi, p. 0295 350 708

Ilmari Uljas / PLM, ilmari.uljas@defmin.fi, p. 0295 140 048

Anna Ylöstalo / PLM, anna.ylostalo@defmin.fi, p. 0295 140 027

Tiina Ehrnrooth/SM tiina.ehrnrooth@intermin.fi, p. 0295 488 277

Jaana Jokelainen/VNEUS, jaana.jokelainen@vnk.fi, p. 0295 160 329

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Asiasanat Hoitaa	hybridiuhat, kriisinhallinta, puolustuspoliittikka, siviilikriisinhallinta, YTPP, kyber PLM, SM, UM, VNK
Tiedoksi	EUE, LVM, OM, PE, TEM, TPK, VM
